

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหาร

การบริหารมีจุดมุ่งหมายสำคัญต่อการทำงานของบรรลุมวลวัตตผลที่ก้าหนดไว้อย่างประหยัด มีประสิทธิภพ ประสิทธิผล และพัฒนาอยุ่เสมอ การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน ซึ่งมีลักษณะของการทำงานร่วมกันของบุคคลในหน่วยงาน การดำเนินงานของหน่วยงานจะได้รับความสำเร็จหรือไม่ประการใดนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารเป็นหลัก นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารไว้ดังนี้

เซอร์เบิร์ต เอ ไชมอน (Simon 1976 : 1) มีความเห็นว่าการบริหาร คือ ศิลปะในการกระทำให้อิจกรรมต่าง ๆ ใ้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ

สมพงษ์ เชมสิน (2517 : 6) ได้กล่าวว่า การบริหารคือ การใช้ศาสตร์และศิลปะนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resources) มาประกอบ การตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า การบริหาร คือการใช้ศาสตร์และ ศิลปะในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ความหมายและขอบเขตของการบริหารการศึกษา

2.1 ความหมายการบริหารการศึกษา

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหาร การศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน

ดำเนินการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้ค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

คาร์เตอร์ วี กูด (Good 1945 : 14) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ 2 นัย คือ

1. หมายถึง การนำ ควบคุม และจัดการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน รวมทั้งการบริหารธุรการ โดยมุ่งไปสู่เรื่องของโรงเรียนที่จะนำมาซึ่งจุดหมายปลายทางของการศึกษา

2. หมายถึง การนำ ควบคุม และการจัดการกระบวนการทั้งหลายในโรงเรียน เช่น การบริหารบุคลากรที่เป็นครู และนักเรียน การวางแผนการเรียนการสอน การวางแผนกิจกรรม หลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และการแนะแนว

ความแตกต่างระหว่างการบริหารการศึกษากับการบริหารทั่วไปนั้น วิจิตร ศรีสอาน (2518 : 4) ได้ให้ความเห็นในลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ความมุ่งหมาย (Purpose) เห็นได้ชัดว่าถ้าเทียบกับระบบบริหารธุรกิจ เพราะการบริหารการศึกษานั้นไม่หวังกำไรที่มาในรูปวัตถุ แต่มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามขึ้นในด้านต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ถ้าไรของเราคือการพัฒนาบุคคล

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย (People) แตกต่างกันตั้งแต่คนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารระบบ เพราะว่าคุณสมบัติในบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาทุกระดับ เราต้องการคุณลักษณะและลักษณะนิสัย ที่แตกต่างกันไปจากอาชีพอื่น และบุคคลที่มารับบริการส่วนมากเป็นผู้เยาว์ ซึ่งยังไม่มีรายได้ใด ๆ

3. กรรมวิธีในการดำเนินงานต่างกัน (Process) ในเมื่อหน่วยงานการศึกษามีวัตถุประสงค์ต่างกัน บุคคลต่างกัน กรรมวิธีในการดำเนินงานก็ต้องต่างกัน เช่น กรรมวิธีในการถ่ายทอดความรู้ การจัดโรงเรียน ฯลฯ เป็นกรรมวิธีที่หน่วยงานอื่น

เอาไปใช้ไม่ได้ หากผู้ใช้ไม่ได้รับการศึกษาโดยเฉพาะ ย่อมจะจัดบริการให้ไม่ได้ที่เท่าที่ควร

4. ผลผลิตของหน่วยงาน (Product) ไม่เหมือนผลผลิตในทางอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่น เพราะเด็กเหมือนวัตถุที่มีชีวิตจิตใจ ผลผลิตออกไปก็ยังมีคนอยู่ แต่อาจมีคุณลักษณะที่ขึ้น ซึ่งผิดจากการผลิตในทางอุตสาหกรรม วัตถุดิบป้อนโรงงานอาจเป็นชิ้นเป็นท่อนผลผลิตออกมากก็เปลี่ยนรูปไป

2.2 ขอบเขตของการบริหารการศึกษา

แคมป์เบล และคณะ (Campbell and Others 1976 : 136)

ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาออกเป็น 6 ประเภทคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (School Community Relationship)
2. หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction)
3. งานกิจการนักเรียน (Pupil Personnel)
4. งานบุคลากร (Staff Personnel)
5. งานจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Physical Facilities)
6. การจัดการค่านูรการและการเงิน (Finance and Business Management)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : 104) ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 6 งานด้วยกันคือ

1. งานวิชาการ
2. งานอาคารสถานที่
3. งานบุคลากร
4. งานกิจการนักเรียน
5. งานธุรการและการเงิน

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำหรับการใช้เวลาของผู้บริหารการศึกษาของไทยนั้น สมชาย สุขชาติ (2524: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการใช้เวลา ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ	ร้อยละ 26.81
2. การบริหารงานธุรการ การเงินและอาคารสถานที่	ร้อยละ 22.11
3. การบริหารงานบุคคล	ร้อยละ 21.67
4. การบริหารงานกิจการนักเรียน	ร้อยละ 15.74
5. ความสัมพันธ์กับชุมชน	ร้อยละ 13.66

จากงานบริหารการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่า งานบริหารวิชาการมีความสำคัญมากที่สุดเพราะถือเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้เวลาและให้ความสนใจมากกว่างานด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

3. ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

3.1 ความหมาย

ภิญโญ สาธร (2523 : 436) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า "การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 16) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการในโรงเรียนและการส่งเสริมวิชาการ สรุปได้ว่า วิชาการภายในโรงเรียนนั้น มีเฉพาะแต่เพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการศึกษาของเด็กให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีจุดหมายที่แน่นอน และครอบคลุมถึงความรู้ คุณสมบัติ ทักษะและความสามารถ ความมุ่งหมายทางการศึกษาของประเทศได้กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมไทย

ในปัจจุบันที่ทองการให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกัน
 ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเน้นการส่งเสริมประชาธิปไตยในแง่ของ
 การดำรงชีวิตด้วย

3.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การจัดการศึกษาทุกระดับถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะ
 การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ ซึ่ง
 ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ เช่น

แวน มิลเลอร์ส (Millers 1965 : 175) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
 ของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนและที่สำคัญ
 ที่สุดได้แก่การจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรมการสอน

ภิญโญ สาร (2523 : 436) กล่าวว่า "ความจริงผู้บริหารการศึกษา
 หรือครูใหญ่ทุกคน ควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในค่านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะ
 หน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในค่านวิชาการ
 ครูใหญ่เป็นผู้นำในค่านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระจุนเตือนครู ให้คำแนะนำ
 ครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในค่านการสอน"

อภิรมย์ ฌ นคร (2517 : 43) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหาร
 งานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด อาจารย์ใหญ่ทุกคนควรรับ
 รับผิดชอบงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนคือการให้บริการทางวิชาการ
 อาจารย์ใหญ่มีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระจุนเตือนครู ให้
 คำแนะนำ และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในค่านการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 225) กล่าวว่า งานหลักในการบริหาร
 โรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรืองานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่น ๆ
 ควรเป็นการสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาทั้งกล่าว พอสรุปความสำคัญของการ
 บริหารงานวิชาการ ได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนที่

ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการ จะต้องทำงานร่วมกับคณะครู เพื่อให้การเรียนการสอน บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นงานที่มีความสำคัญมากเพราะ เป็นงานที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนบรรลุจุดหมายในการให้การศึกษา แก่เยาวชนตามทศวรรษธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2517 : 43) ได้แบ่งงานวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษาดังนี้

1. การจัดโรงเรียน
2. การจัดห้องเรียน
3. การจัดครู ้เข้าสอนและจัดตารางสอน
4. การควบคุมการสอน
5. การประเมินผลการสอน
6. การออกข้อทดสอบและการวัดผลการเรียน
7. การวิเคราะห์ผลการเรียนการสอน
8. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
9. การสอนซ่อมเสริม
10. การส่งเสริมความรู้ของครู
11. การนิเทศการศึกษา

บันลือ พฤษะวัน (2519 : 155-156) ได้จำแนกงานวิชาการใน โรงเรียนดังนี้

1. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่ การรับเด็กเข้าเรียน การจัดครูเข้าประจำชั้นและประจำวิชา การจัดทำตารางสอน การเตรียมงานก่อนเปิดเรียน การจัดบริการห้องสมุด คำรับตำรา หนังสืออ้างอิง จัดหาวัสดุอุปกรณ์และเอกสารหลักสูตร ให้พร้อมรวมทั้งการจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาตลอดปี

2. การจัดบริการอื่นที่เสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดบริการ
แนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนกวิชา หรือหมวดวิชา การจัด
กิจกรรมลูกเสือ การจัดกิจกรรมอนุภาซาค การจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี
วัฒนธรรมและการกีฬา เป็นต้น

3. งานเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ การจัดสายงานตามหมวดหมู่และความ
ถนัดของครู เช่น ครูหัวหน้าหมวดวิชา ครูธุรการ ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำชั้น
 เป็นต้น

เอกชัย กฤษพันธ์ (2527 : 151) ได้กล่าวว่า งานวิชาการของ
โรงเรียนเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารบุคลากรทางวิชาการ
4. การนิเทศการศึกษา
5. การบริหารสื่อการเรียน
6. กิจกรรมอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน

จากการศึกษาขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยขอสรุปเพื่อเป็น
แนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้คือ

1. หลักสูตร
2. การเรียนการสอน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศการศึกษา
6. การวัดและประเมินผลการศึกษา

5. หลักสูตร

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้ คือ

คาร์เทอร์ วี กูด (Good 1945 : 113) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา เป็นต้น
2. โครงสร้างของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับรวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน
3. กลุ่มวิชาและประสบการณ์ ซึ่งจะประกอบด้วยเนื้อหาวิชากลุ่มหนึ่งและประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

นีกลีย์ และอีแวนส์ (Neagley and Evans อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์ 2527 : 11) ได้กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้วางไว้และจัดให้โดยโรงเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียนเหล่านั้น

สุมิตร คุณานุกร (2520 : 3) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรหมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แฟรงกลิน บอบบิต (Bobbitt 1981 : 42) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือรายการของสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนและเยาวชนจะต้องทำและจะต้องประสบ

วิลเลียม บี เรแกน และจิม ที เชฟเฟอร์ (Regan and Shepherd 1977 : 192) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ของเด็กทุกคนที่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ ความหมายนี้ครอบคลุมไปถึงรายวิชาที่เปิดสอนเอกสารทางราชการที่ระบุรายละเอียดของหลักสูตรกระทรวง การเรียนการสอนซึ่งเป็นตัวถ่ายทอดหลักสูตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปะทะสังสรรค์และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน

ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร

ทาบ (Taba 1962 : 422) กล่าวว่าส่วนประกอบของหลักสูตรที่สำคัญซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
3. การประเมินผล

การนำหลักสูตรไปใช้

สมิทร คุณานุกร (2520 : 121-122) ใ้ข้อธิบายว่า โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดได้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของหลักสูตรว่า มีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระบุกับไหน อย่างไร และให้เกิที่อะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจ ความมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างแล้วก็มาถึงการกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความมุ่งหมายนั้น โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนจะออกมาในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอนและโครงสร้างการสอน หรือแผนการสอน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการเพื่อช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น จากนั้นอาจนำรายการสอน บันทึกการสอนย่อ ๆ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่า ชั่วโมงใดจะสอนอะไร ตอนไหน ศึกษ และมีกิจกรรมอะไรและอย่างไร เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผล ได้ตามความมุ่งหมายนั้นจำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างมาเสริม โดยผู้บริหารโรงเรียน ต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไป ปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การ กำหนดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมถึงการบริหารงานทั้งหลายทั้งปวงในโรงเรียน ต้องมีความคล่องตัว มีการ เตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้พร้อม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า เขียนหลักสูตรได้ดี หรือไม่เพียงใด แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าปราศจาก การสอนของครู ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อ การสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่ เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การ สอนของครู และการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในการ นำหลักสูตรไปใช้ สิ่งที่ครูต้องทำคือ

1. ตีความหมายของความมุ่งหมายแต่ละข้อ
2. ในการสอนแต่ละเรื่องควรมีหลักเกณฑ์ในการเตรียมการสอน
3. ครูต้องถามตัวเองก่อนสอนเสมอด้วยคำถามดังนี้
 - 3.1 ต้องการให้เด็กได้รับข้อมูลอะไร เพื่อเด็กจะได้มีความพร้อม ที่จะเข้าใจเรื่องที่จะสอน
 - 3.2 มีความเข้าใจหรือมีหลักการสำคัญ ๆ อะไรบ้างเกี่ยวกับ เรื่องที่จะสอนซึ่งเด็กควรได้รับ

3.3 ทักษะอะไรบางอย่างที่ต้องการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติในเรื่องที่

จะสอน

3.4 เด็กจะแสดงออกหรือมีทักษะ หรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะเป็น การยืนยันว่า การสอนของครูบรรลุผลสำเร็จ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 185-191) ใ้ข้ออธิบายว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นควรจะได้มีการวางโครงการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องกระทำอย่างชัดเจนและมีขั้นตอน ซึ่งพอสรุปได้ 8 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ครูใหญ่และคณะกรรมการโรงเรียนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่อง จุดมุ่งหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและสนใจของผู้เรียนและชุมชน ส่วนใดของหลักสูตรที่จะทำให้มีเอกภาพของชุมชนได้อย่างไร ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้มีการจัดสรรงบประมาณได้กระทำไว้อย่างชัดเจนแน่นอนมีอยู่ในแผนและนโยบายหรือไม่ อาคารสถานที่ที่จะต้องปรับใช้กับหลักสูตรใหม่มีเพียงพอแล้วหรือยัง การเตรียมบุคลากรจะกระทำโดยวิธีใด

2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องพิจารณาวางโครงการฝึกอบรมให้ชัดเจนและมีขั้นตอน ควรจะกระทำในรูปแบบใด ระยะเวลาและวิทยากรที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการอบรมได้แก่บุคคลใดบ้าง

3. การจัดครูเข้าสอน แม้ว่าครูจะผ่านการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นครูจะต้องมองเห็นความสำคัญและก้าวให้ทันกับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. การจัดทำรายงานสิ่งที่ต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมกันในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ ้วย ความสามารถของผู้เรียน และ

การแบ่งเวลาสำหรับวิชาต่าง ๆ รวมถึงอัตราเวลาเรียนในแต่ละภาคการศึกษาและรวมปีการศึกษาตลอดจนการสอนของครุฑวัย

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน อันได้แก่ การทำโครงการสอน แผนการสอน พัฒนาคู่มือครู แบบเรียนและสื่อการเรียน การพิมพ์วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนมาบริการใ้ค้ของอาศัยบุคคลหลายฝ่ายช่วยเหลือกัน ซึ่งก็ต้องเริ่มตนจากการวิเคราะห์หลักสูตร การวางรูปแบบ การเลือกและการจัดหาไม่ว่า จะซื้อ จัดทำเอง หรือรับแจกจากราชการก็ตาม ควรจะให้มีขอบปรองนอยที่สุดสามารถแบ่งเบาภาระของครูได้มากที่สุด และผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ใ้กับผู้นปกครอง คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนและประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทราบว่าการใช้หลักสูตรใหม่นั้น ลูกหลานของเขาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอย่างมากในการประชาสัมพันธ์คือ การสื่อความหมายเพราะชุมชนนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับที่มีพื้นฐานแตกต่างกันและบางโรงเรียนจะขอความร่วมมือหรือช่วยเหลือ จากบุคคลใดในชุมชนนั้นในเรื่องใดบ้าง ควรชี้แจงให้ชัดเจน

7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ถ้าได้เลือกสรรอย่างดีและก่อประโยชน์อย่างมากต่อครู และผู้เรียน อันได้แก่สภาพแวดล้อมและกิจกรรมภายนอกห้องเรียน เช่น การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ การเชิญนามัยโรงเรียนเข้ามาช่วยเหลือเรื่องสุขภาพอนามัยของเด็ก การจัดบริการอาหารกลางวัน เป็นต้น การบริการค่านวิชากรแก่ครู เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่ใ้ประโยชน์ อาจจัดทำใ้หลายรูปแบบ เช่น การส่งไปศึกษาอบรมระยะสั้น ในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่เพื่อเสริมความเข้าใจใ้มีทัศนคติอันกว้างขึ้น การไปร่วมประชุมสัมมนา การไปศึกษาคุงงานโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับเดียวกัน การเชิญวิทยากรมาสาธิตการฝึกปฏิบัติ บรรยายของแ้แต่ละหัวข้อที่ครูต้องการการส่งเสริม เพื่อนครที่มีความชำนาญเฉพาะค่านที่แตกต่างกันใ้มีโอกาสดเผยแพร่วิชาความรู้ซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น

8. การจัดทำโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและต้องกระทำเป็นขั้นตอน ถ้าจุดมุ่งหมายของการใช้หลักสูตรกำหนดไว้อย่างชัดเจน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงก็จะทำได้ง่ายและตรงจุด ว่าการปรับปรุงควรจะเริ่มที่จุดใดบ้าง วิธีการที่จะทำนั้น จะทำอย่างไร และการประเมินผลหลักสูตรควรจะคำนึงถึงการประเมินผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวด้วย

บทบาทของบุคลากรในการใช้หลักสูตร

สังค อุทรานันท์ (2527 : 273-275) ได้กล่าวถึงบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการดำเนินการเรียนการสอนตามเจตนารมย์ของหลักสูตร
2. ทำการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรในหน่วยงานที่ใช้หลักสูตร
3. ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการใช้หลักสูตรโดยการให้บริการวัสดุหลักสูตรและให้กำลังใจแก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อย่างชัดเจน
2. ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู
3. ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียน

อย่างสม่ำเสมอ

4. กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดการอบรมหรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

5. ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ

3. หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสายวิชา ควรจะดำเนินการส่งเสริมใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบอย่างซัดแน่น

2. ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ

3. จัดหาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนและให้บริการแก่ครูคนอื่นที่อยู่ภายในสายเดียวกัน

4. ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

5. ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่นหรือสายวิชาอื่น เพื่อให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ครูผู้สอน ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงที่มีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้ดังนี้

1. ทำการศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อย่างซัดแน่น

2. ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

3. ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่

4. พยายามคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตรที่ตนเองเป็นผู้ใช้

5. บุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ได้แก่ บรรณาธิการ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวิจัย นักแนะแนว ฯลฯ ต่างก็มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการกระทำในสิ่งต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่
2. ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่

ถ้าหากบุคลากรทุกฝ่ายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ ก็พอเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า การใช้หลักสูตรจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีปัญหาเกิดขึ้นน้อยที่สุด อันจะช่วยให้นำหลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด

6. การเรียนการสอน

สังค อุทรานันท์ (2526 : 4-5) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ให้นิยามของระบบการเรียนการสอนไว้ว่า ระบบการเรียนการสอนคือ การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับระบบการเรียนการสอนที่แท้จริง ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้คือ (สังค อุทรานันท์ 2526 : 30-34)

1. ลักษณะของผู้เรียน
2. จุดมุ่งหมายของการสอน
3. เนื้อหาสาระที่จะสอน
4. การเตรียมความพร้อม
5. ค่าเนิ่นการสอน
6. กิจกรรมสร้างเสริมทักษะ
7. กิจกรรมสนับสนุน
8. การควบคุมและการตรวจสอบ

9. สัมฤทธิ์ผลของการสอน

10. การปรับปรุงแก้ไข

การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็กจะต่องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (Hughes and Ubben 1978 : 89)

1. ความสามารถของเด็ก
2. ความแตกต่างของวิธีการเรียนของเด็กแต่ละคน
3. ความต้องการทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล

บทบาทของครูใหญ่คานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 174-183)

1. จัดให้ครูได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร เพื่อเตรียมการสอน และจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
2. สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา ตลอดจนพัฒนาการของเด็ก
3. จัดโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอน และสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน
4. ส่งเสริมให้มีการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน โดยพยายามให้มีการใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด
5. สนับสนุนให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน
6. กระตุ้นให้ครูเอาใจใส่ต่อการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ และดูแลให้มีการปรับปรุงการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร
7. สนับสนุนให้ครูได้นำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

8. จัดให้มีการประชุมครูเพื่อวางแผนร่วมกันในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอน

9. ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชั้นเรียน

10. พยายามจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อให้ครูได้ใช้เวลาทำการสอนได้เต็มที่

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้เสนอแนะกระบวนการเรียนการสอนสำหรับครูไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 4)

1. การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม ฯลฯ

3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

4. เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอนให้โรงเรียน หรือท้องถิ่น กำหนดของตารางเวลาเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบเป็นช่วงสั้น หรือยาวได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

7. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นักการศึกษาเรียกสื่อการเรียนด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน วัสดุการสอน โสตทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการสอน สื่อการศึกษา ฯลฯ ซึ่งต่างก็มีความหมายดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง เครื่องมือตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียนการสอนเร้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ แผนที่ แผนภาพ บัตรคำ บัตรงาน เศษวัสดุเหลือใช้ แบบเรียน คู่มือครู แบบฝึกหัด

ชอร์ส (Shores 1960 : 1) ให้คำจำกัดความของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือที่จะช่วยสื่อความหมายได้โดยครู และนักเรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างก้าวหน้า เครื่องมือทุกชนิดจึงเป็นสื่อการสอน เช่น หนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป และนอกจากนี้ยังรวมถึงบุคคลและแหล่งชุมชนต่าง ๆ ด้วย

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521 : 90) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีประกอบการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า "วัสดุ" ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ ซอรัค แบบเรียน เป็นต้น
2. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร ซึ่งเรียกว่า "อุปกรณ์" ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ
3. กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่เป็นอิสระคือไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย เช่น การฟัง วิทยากร การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

เดอ คีฟเฟอร์ (De Kieffer 1965 : 1) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

1. วัสดุที่ไม่ต้องฉาย (Non-Projected Materials) ได้แก่ ภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ ลูกโลก กระดานซอรัค กระดานนิเทศ กระดานแม่เหล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ นิทรรศการ การสาธิต การทดลอง เป็นต้น
2. วัสดุประกอบเครื่องฉายและเครื่องฉาย (Projected Materials and Equipment) ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งใส ภาพทึบแสง ภาพยนตร์ และเครื่องฉายต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ เป็นต้น
3. วัสดุและเครื่องมือ (Audio Materials and Equipment) ได้แก่ แผ่นเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทป เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง วิทยุ เป็นต้น

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อกระบวนการเรียนการสอน ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดังที่ เอกการ์ เดล (Dale 1969 : 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า

1. สามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสร้างความเห็นอกเห็นใจระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในชั้นได้

2. ทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่ประสงค์ไว้

3. ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียนตรงกับความต้องการ เป็นผลทำให้เพิ่มแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

4. ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ หลายด้านแก่ผู้เรียน

5. ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ทำให้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันมาก ๆ เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเช่นเดียวกัน

6. เราใจให้ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่ได้เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย

7. ทำให้ผู้เรียนมีปฏิริยาสะท้อนกลับ ซึ่งช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้เพียงใด

8. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สมบูรณ์ เกิดมีสิ่งกัที่ถูกต้องและมีความหมาย

9. ช่วยขยายและเพิ่มพูนขอบเขตของประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และช่วยให้จดจำได้เร็วและแม่นยำขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย

10. ผู้เรียนเกิดความคิดได้กระฉ่างแจ่มและเป็นระเบียบ

อีริกสัน (Erickson 1971 : 108-109) ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อ การเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น

2. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยครุจักหาแหล่งเนื้อหาวิชาที่มีความหมาย

3. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครุมีกการแนะนำ และควบคุมผู้เรียนให้มี ปฏิริยาตอบสนองในทางที่พึงปรารถนา กับสิ่งเร้าของสภาพการ เรียนรู้

4. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์
5. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแตกต่างกัน

ออกไป

6. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
7. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น

8. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น เรียกชื่อว่า กิจกรรมนักเรียน (Student Activities) กิจกรรมนอกหลักสูตร (Out of Curricular Activities) กิจกรรมร่วมหลักสูตร (Co-Curricular Activities) ฯลฯ ซึ่งมีความหมายดังนี้

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2522 : 120) ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2520 ได้แบ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 :3-4)

ก. กิจกรรมบังคับ หมายถึง กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถจัดให้บังเกิดตามความมุ่งหมายได้ โรงเรียนจัดกิจกรรมประเภทนี้ 3 กิจกรรมคือ

1. กิจกรรมลูกเสือ หรืออนุชาชาค หรือเนตรนารี
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมวัฒนธรรมไทย

ข. กิจกรรมควรเลือก หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมกิจกรรมประเภทบังคับหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนมีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมดังกล่าวนี้ให้โรงเรียนเลือกจำนวนกิจกรรมที่กำหนดไว้ โรงเรียนใดจะจัดกิจกรรมควรเลือกจำนวนเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา กิจกรรมที่ควรเลือกมีดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการตามหมวดวิชาในหลักสูตร
2. กิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์
3. กิจกรรมนันทนาการ
4. กิจกรรมยุวกลีกร ยุวสหกรณ์
5. กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. กิจกรรมการทัศนศึกษา
7. กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย

หลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปโดยถูกต้อง เหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการจึงให้สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการยึดเป็นหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาลในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. การจัดกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมโครงการและระเบียบข้อบังคับนั้นจะต้องเป็นของโรงเรียน
7. นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ อย่างน้อย 1 กิจกรรม

8. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบ

ดำเนินการ

9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

10. การจัดใหม่กิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ

11. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้โรงเรียนควบคุมเรื่องการรับ-จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและประหยัด เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงต่อชาติให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร (พชรวรรษ จันทรางศุ 2526: 190) ดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน ได้แก่ การเตรียมบุคลากรให้เข้าใจหลักการ วิธีการจัด จากนั้นกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ให้แน่นอน รวมทั้งการเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานให้พร้อม

2. ขั้นริเริ่ม โดยจัดประชุมนักเรียนเพื่อรับทราบว่า ทางโรงเรียนจัดใหม่กิจกรรมใดบ้างรวมทั้งชี้แจงความมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละประเภท จากนั้นสำรวจความสนใจและความสามารถเฉพาะตนของนักเรียน เพื่อช่วยแนะให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรมใดถูกต้องเหมาะสม

3. ขั้นดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยครู และนักเรียน โดยพิจารณาคัดเลือกครูเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ คณะทำงานปรึกษาหารือกัน วางแผนดำเนินงาน รวมทั้งวางระเบียบกิจกรรม แล้วดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานถูกต้องตามระเบียบที่วางไว้

4. ชั้นประเมินผล การจัดกิจกรรมทุกครั้งต้องมีการประเมินผลเพื่อทราบว่ากิจกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดใหม่นั้นบรรลุผลตามจุดหมายหรือไม่ เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินผลมีหลายอย่างแตกต่างกันไป ผู้ที่จะประเมินควรเลือกใช้อย่างเหมาะสม จึงจะเกิดประโยชน์และคุณค่าเทคนิควิธีการต่าง ๆ ได้แก่

1. การส่งแบบสอบถามให้ตอบ
2. จัดคณะกรรมการไปเยี่ยมเยียนชุมนุมต่าง ๆ
3. ทำการวิจัย
4. การอภิปรายในชั่วโมงโฮมรูม ที่ประชุมนักเรียน
5. การอภิปรายในที่ประชุมครู
6. รับฟังปัญหาข้อเสนอนั้นจากนักเรียนโดยจัดรับฟังความคิดเห็น
7. ขอความเห็นและการเสนอนั้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั่วไปโดยการ

สัมภาษณ์

8. การเยี่ยมเยียนระหว่างโรงเรียน
9. การสังเกตโดยทั่วไปจากปฏิกิริยาของนักเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในโรงเรียน

การประเมินผล ควรประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มิใช่ประเมินโดยคณะผู้จัดกิจกรรมแต่เพียงฝ่ายเดียว การประเมินจะต้องทำให้ครอบคลุมครบถ้วนทุกส่วนของกระบวนการ และผลการประเมินทั้งหมดควรเก็บรักษาไว้สำหรับอ้างอิงเรื่อย ๆ ไป และสามารถบอกแนวโน้มในอนาคตได้

ประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ (Miller and Others 1959 : 13 - 19)

1. ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง ได้แก่ สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถ สร้างเสริมสุขภาพทางกายและทางจิตใจ ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้สามารถเข้าสังคมและทำงานกับผู้อื่นได้ ฯลฯ
2. ช่วยส่งเสริมให้หลักสูตรสมบูรณ์ขึ้น ทั้งนี้เพราะความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ได้จากการเรียนวิชาต่าง ๆ ในห้องเรียนยังไม่เพียงพอ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยเพิ่มเติมให้ประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. มีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน เช่นสถานักเรียนมีส่วนช่วยควบคุมความประพฤตินักเรียน ช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน ฯลฯ

4. มีส่วนช่วยเหลือสังคม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสืออนุภาค เนตรนารี กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ฯลฯ

9. การนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันออกไป ซึ่งมีดังนี้

เบน เอ็ม แฮร์ริส (Harris 1975 : 10-11) มีความเห็นว่าการนิเทศการศึกษา คือสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำกับบุคคลและสิ่งของเพื่อจุกมุ่งหมายในการคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งอิทธิพลให้บรรลุจุกมุ่งหมายหลักของการสอนของโรงเรียนนั่นคือ การนิเทศการศึกษานั้น มุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียน โดยผ่านบุคคลและวัสดุ

คิมบอล ไวล์ (Wiles 1967 : 5) ได้ให้ความหมายว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการพัฒนาการเรียนการสอนไปในแนวทางที่ดีขึ้น"

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

Brig และ Justman (อ้างถึงใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2526 :

5-7) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ (Professional Leadership)
2. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู (Aid Teacher's Growth)
3. การปรับปรุงการสอนของครู (Improvement of Teaching)
4. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชน (Guiding Staff and Community Relation)

วินัย เกษมเศรษฐ์ (2521 : 32-33) โศกกล่าวถึงขอบเขตของงานนิเทศการศึกษาในระดับประถมศึกษา ได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการปลูกฝังให้นักเรียนระดับประถมศึกษา เห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ส่งเสริมให้ครูสอนโดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520
3. สนับสนุนให้โรงเรียนใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาให้มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถนำความรู้จากบทเรียนและการทำงานในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. ลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา โดยเฉพาะอัตราการตกชั้น
6. ส่งเสริมการปรับปรุงเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาครบถ้วน และกลมกลืนกันระหว่างความเจริญงอกงามทางคุณภาพ จริยธรรม และปัญหา กับความเจริญทางวัตถุและระหว่างความเจริญงอกงามทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยคามมั่นใจในความรู้ความสามารถของตน

งานหลักของการนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษาแบ่งออกได้ 10 ประการคือ (Harris 1963 : 13-14)

1. งานด้านพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการร่างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การสร้างคู่มือหลักสูตร จัดทำแผนการสอน กำหนดการสอน การกำหนดมาตรฐานการเรียน การสอนและงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. งานจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน การจัดกลุ่มนักเรียน การจัดเวลาเรียน

3. งานบุคคลากร เกี่ยวกับการจัดบุคคลากรเข้าสอนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การคัดเลือกบุคคลากรโดยการสำรวจ สอบคัดเลือก การเก็บรักษาทะเบียนประวัติบุคคลากร

4. งานอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับการจัดเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับครู ตลอดจนการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอน

5. งานจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ ประเมินเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน

6. งานฝึกอบรมบุคคลากรประจำการ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ได้แก่ คณะครู หรือผู้ปฏิบัติงาน อันจะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีขีดความสามารถสูงขึ้น

7. งานปฐมนิเทศบุคคลากรใหม่ เกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน สำหรับผู้ที่บรรจุเข้าทำงานใหม่ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นพร้อมที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. งานบริการพิเศษ เกี่ยวกับการบริการที่จะช่วยให้กิจการของโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมถึงงานพัฒนานโยบายและงานวางแผนการใช้จ่ายบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

9. งานสัมพันธ์กับชุมชน เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจอันดีจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยการแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ แสวงหาและเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลในทางที่ผิด และไม่เหมาะสมของชุมชนที่จะมีผลต่อการสอน

10. งานประเมินผล เกี่ยวกับการวางแผน การจัดและดำเนินกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนการสอนในทุก ๆ คาบ

หลักการนิเทศการศึกษา

เจน ฟรานเซท (Franseth 1961 : 23-28) เสนอหลักการนิเทศ การศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาจะให้ได้อย่างเต็มที่ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นได้ให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และตั้งอยู่บนจุด มุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งได้พิจารณาตกลงร่วมกันโดยคณะครูและผู้บริหารนิเทศ

2. การนิเทศการศึกษาจะมีความหมายสำหรับครูก็คือเมื่อการนิเทศนั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรงนั้น คือ จะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้ทำการนิเทศช่วยเหลือในเรื่องใด จึงจะเป็นที่ต้องการของเขา

3. การนิเทศการศึกษาที่จะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู และจะต้องทำให้ครูรู้สึกว่าจะช่วยให้เขาพบวิธีที่ดีกว่าในการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

4. การนิเทศการศึกษาจะให้ใคร ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาและช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหา ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานก่อน

เทคนิคการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียน

ผู้บริหารและผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่ที่จะผลักดันกระตุ้น และชักจูงให้บุคลากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อตัวเด็กและการให้การสอนแก่เด็กได้พัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งมีเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ดังนี้ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2526 : 69-7)

1. จัดให้มีการปรุมนิเทศครูใหม่ เพื่อให้ทราบปรัชญา วัตถุประสงค์ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สภาพของชุมชน ระเบียบข้อบังคับ สวัสดิการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. จัดให้มีบริการทางด้านการสอน เช่น แนะนำให้ใช้และผลิตทัศนูปกรณ์ จัดห้องสมุด โต๊ะ ม้านั่งสำหรับครู แนะนำชี้แจงแหล่งวัสดุ และวิทยากรภายนอก ฯลฯ

3. จัดให้ครูใหม่สังเกตการสอนของครูอาวุโส ที่มีประสบการณ์การสอนมานาน และมีความสามารถเชี่ยวชาญทางการสอน

4. สังเกตการสอนในชั้น เพื่อช่วยเหลือครูมิใช่เป็นการจับผิด

5. ให้ครูได้เขียนเขียนแผนการสอน และการดำเนินงานของโรงเรียนอื่นที่อยู่ข้างเคียง หรือต่างจังหวัดที่มีงบประมาณ
6. ให้ครูได้เขียนเขียนการสอนของครูในชั้นอื่น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นระดับเดียวกันหรือต่างระดับกัน
7. เปิดโอกาสให้ครูได้ดูการสาธิตการสอน จากผู้เชี่ยวชาญหรือครูด้วยกันเอง หรือถ้าครูใดมีความสามารถและได้รับการขอร้องจากครูก็อาจสาธิตให้ดูเอง
8. ให้กลุ่มโรงเรียนใช้ประโยชน์ในการมีกลุ่มของโรงเรียนโดยร่วมมือและช่วยเหลือกันเองทางด้านวิชาการ
9. จัดให้มีสัปดาห์แห่งความก้าวหน้าทางวิชาการ อาจจะให้ครูหรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาบรรยายในหัวข้อเรื่องที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการหรือความสนใจ
10. จัดให้มีกลุ่มอภิปรายย่อย ๆ ตามความสนใจของครู อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนต่าง ๆ เป็นต้น
11. จัดให้มีการประชุมอบรมในระหว่างฤดูร้อนประมาณ 1-2 สัปดาห์ (ถ้ามีงบประมาณ)
12. ส่งครูไปร่วมในการอบรมต่าง ๆ เมื่อมีกำลังและโอกาส
13. วิทยารสารทางวิชาการต่าง ๆ ไว้ให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้า โดยจัดไว้ในที่ที่ครูหยิบอ่านได้สะดวก
14. แนะนำครูให้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาการต่าง ๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์ สมาคมการศึกษา หรือแนะนำครูให้เป็นที่สมาชิกวารสารทางการศึกษาต่าง ๆ
15. ให้คำปรึกษาหารือทางบ้านส่วนตัว และด้านวิชาการแก่ครู ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
16. ถ้ามีโอกาสและกำลังสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม
17. สร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นในหมู่ครู เช่น จัดเพียงวันสนทนา

(คุยกันทางวิชาการในขณะรับประทานอาหารกลางวัน โดยมีครูคนหนึ่งนำในการสนทนา และคนอื่นเฝ้าตามหรือเสริมการสนทนา) มีการเชิญบุคคลภายนอกหรือผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ในบางเรื่องมาร่วม

18. ส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการไปลงหนังสือวารสารต่าง ๆ

19. นำครูไปทัศนศึกษาสถานที่ที่จะให้ความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติม และเป็นประสบการณ์จริง ๆ แก่ครู

20. จักรายการเล่าสู่กันฟัง หรือเขียนสู่กันอ่าน โดยครูใหญ่กำหนดให้ครูคนหนึ่งอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ แล้วให้ครูมาคุยหรือเขียนย่อให้ครูคนอื่น ๆ ใ้ฟัง หรือใ้อ่าน

10.. การวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เพราะจะเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนนำไปพิจารณาหาวิธีการในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรใ้กำหนดไว้

สุภาพ วาศเขียน และอรพินทร์ โภชนกา (2520 : 2-3) ใ้กล่าวว่าการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มีคำศัพท์บางคำที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

1. การทดสอบ (Test) หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทดสอบ หรือ หมายถึง ขบวนการอันมีระบบที่ใช้ในการวัด เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่นการเปรียบเทียบความสามารถ สัมฤทธิ์ผล ความสนใจ เป็นต้น

2. การวัดผล (Measurement) เป็นขบวนการที่กำหนดตัวเลขใ้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่จะวัด แล้วสอบและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ เช่น วัดความสามารถทางสมอง วัดคุณสมบัติทางกายภาพ การวัดเป็นขบวนการที่กว้างขวางมากกว่าการทดสอบ การวัดผลทางการศึกษามักใ้กับสิ่งซึ่งจะต้องตีความหมายของผลมากกว่าการสอบ เพิ่งเล็งถึงตัวผู้เข้ารับการสอบมากกว่าการสอบ

3. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพคุณค่า ความจริงที่ขึ้นอยู่กับกรวัดหลาย ๆ อย่าง การประเมินผลจะมีคุณประโยชน์มากที่สุดเมื่อได้ผลหรือข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอน

ความมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการศึกษานั้นชาวลา แพร์ทกุล (2518 : 4) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการวัดผลและประเมินผลการศึกษา เป็นการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนและเรียนดีขึ้น เพราะการประเมินผลช่วยกระตุ้นนักเรียนให้ทบทวนความรู้ที่เรียนมา นักเรียนจะทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตน นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องมือของครูในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนและช่วยให้การตัดสินมีความเที่ยงตรงแน่นอน และยุติธรรมมากขึ้น

วรสุภา บุญไวโรจน์ (2526 : 254-255) ได้กล่าวว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นขบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนสอบได้หรือสอบตก หรือได้กี่เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่เป็นขบวนการที่ควบคู่ไปกับการศึกษาอบรม และพัฒนาความเจริญงอกงามให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

ก. คำนวณผู้เรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้ความสามารถของตนเองว่ามีจุดเด่น หรือจุดบกพร่องตรงไหน จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
2. เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเล่าเรียน
3. เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นั้น การสอนจะทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางว่าครูต้องการให้รู้ เข้าใจ หรือทำอะไรได้บ้าง
4. เพื่อให้ผู้เรียนสร้างขบวนการเรียนที่ถูกต้อง การร่วมเฉลยข้อสอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตนไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดอย่างไร และสิ่งที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

ข. คำนวณและฝ่ายบริหารโรงเรียน

1. เพื่อทราบปริมาณความงอกงามของผู้เรียนในทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าตามระดับความสามารถของตน
2. เพื่อช่วยให้การคัดเลือกประสบการณ์และวิธีการสอน แบบทดสอบ ที่ควรจะบอกให้ผู้สอนทราบว่า ประสบการณ์ใดที่ผู้เรียนควรทราบแต่ไม่ได้สอน หรือวิธีสอน และกิจกรรมใดที่เหมาะสมกับผู้เรียน
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูทราบประสิทธิภาพในการสอนของตน
4. เพื่อทราบถึงความสนใจ ทักษะสติ สภาวะทางอารมณ์ สังคม และความ ต้องการของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ทางค่านแนะแนว
5. เพื่อช่วยในการจัดตำแหน่ง เช่น ในการพิจารณาปรับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้นเรียน การเลื่อนชั้น และการจัดกลุ่มในห้องเรียน เป็นต้น
6. การวัดผลการศึกษาที่มีส่วนช่วยในด้านการนิเทศและการบริหารการเรียน การสอนช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าควรจะอบรมครูหรือนำครูในเรื่องอะไร โดยใช้ผลจากการวัดและประเมินผลนักเรียนเป็นหลัก
7. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมการสอนของโรงเรียน
8. เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ต่อไป

วิธีการประเมินผลการเรียน จะมีอยู่ 2 วิธี คือ

1. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่
 - 1.1 การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนสอน
 - 1.2 การประเมินความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น
 - 1.3 การประเมินผลปลายภาคเรียน

2. ประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ให้ประเมินผลการผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุคประจำชั้น
ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์

2.2 ให้มีการประเมินผลปลายปี ชั้นประถมปีที่ 2, 4 และ 6

ขั้นตอนของการประเมินผลการเรียน

โกวิท ประวาลพฤษ และคณะ (2522 : 15) ได้กล่าวถึงขั้นตอนและลำดับขั้นของการประเมินผลการเรียนการสอน พอสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจ "พฤติกรรม" ที่ต้องการประเมิน โดยแปลความหรือตีความในรูปของการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเป็นขั้นทำความเข้าใจจุดประสงค์ในการสอนนั่นเอง

ขั้นที่ 2 ตั้ง "เกณฑ์" โดยการกำหนดว่า การแสดงออกของนักเรียนต้องอยู่ในระดับใด ครูจึงยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริง

ขั้นที่ 3 วัตถุประสงค์นักเรียนโดยเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ "ข้อมูล" ที่บอกให้ทราบว่าพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับใด

ขั้นที่ 4 ลงความเห็นว่ามีนักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงหรือไม่ โดยการนำข้อมูลในขั้นที่ 3 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ในขั้นที่ 2 ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ก็ยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริงโดยสมบูรณ์ ถ้าพฤติกรรมของนักเรียนไม่ถึงระดับที่เป็นเกณฑ์ ก็วินิจฉัยหาข้อบกพร่องของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 ตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

11. โครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้
(ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา 2526 : 1 - 15)

ความเป็นมา

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และในพื้นที่บางอำเภอของจังหวัดสงขลาประมาณ 80 % เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามและปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นหลักในการดำรงชีวิตจึงนิยมส่งเสริมให้บุตรหลานของตนไปศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมทางศาสนาตามหมู่บ้าน ตามสุเหร่า มัสยิด หรือปอเนาะต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นสถานศึกษาที่ประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ จะร่วมมือกันจัดตั้งขึ้นมาโดยไม่ไต่ถามเรื่องราวขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์จึงไม่ได้รับการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษาและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปแล้วทำให้เกิดปัญหาทางการศึกษาดังนี้

1. มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามขึ้นในหมู่บ้านต่าง ๆ โดยไม่ไต่ถามขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนให้ถูกต้องตามกฎหมายขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

2. ทำให้นักเรียนซึ่งกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาต้องเรียนหนักมากคือ นอกจากต้องเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในเวลาเรียนปกติแล้ว เด็ก ๆ เหล่านั้นยังต้องไปเรียนศาสนาอิสลามในโรงเรียนดังกล่าวในเวลาเช้า ๆ ก่อนไปโรงเรียนประถมศึกษา ในตอนเย็นหรือเวลาค่ำเมื่อกลับจากโรงเรียนแล้ว นอกจากนั้นยังไปเรียนในวันหยุด คือวันเสาร์ และวันอาทิตย์เต็มวันอีกด้วย จึงทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามปกติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษาไม่เป็นที่ควร สติติการ สอดคล้องขั้นจึงสูงมาก

3. ครูสอนศาสนาอิสลามตามโรงเรียนต่าง ๆ ในหมู่บ้านเหล่านั้นยังไม่เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติและไม่มีใบอนุญาตการเป็นครูตามกฎหมาย

4. หลักสูตรและหนังสือเรียนต่าง ๆ ที่นิยมใช้กันอยู่นั้นส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเป็นภาษามลายูและรูมีซึ่งจัดซื้อมาจากต่างประเทศจึงมีเนื้อหาสาระบางตอนอาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย

5. นักเรียนต้องเรียนทั้งภาษาอาหรับ ภาษามลายู รูมี และภาษาไทย นับว่าเป็นภารกิจที่หนักเกินไปสำหรับเด็กในวัยนี้

นโยบายการแก้ปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องนี้ จึงได้กำหนดให้มีการสอนศาสนาอิสลามขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมา ดังปรากฏในสำเนาคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก.930/2518 (รายละเอียดกฎหมายคนนวก)

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ทำการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้เชิญครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามจากหลายฝ่ายจำนวน 30 คน มาดำเนินการจัดร่างหลักสูตรการสอนวิชาศาสนาอิสลามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 เมื่อ พ.ศ. 2519 แล้วเสนอกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาอนุมัติ ปรากฏว่ากระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้ใช้หลักสูตรวิชาศาสนาอิสลาม พ.ศ.2519 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2519 โดยกำหนดให้สอนศาสนาอิสลาม 7 วิชาด้วยกัน คือ

1. วิชาหลักการศรัทธา (เตอาฮ์ค)
2. วิชาศาสนบัญญัติ (ฟีกฮ์)
3. วิชาศาสนประวัติ (ศารวัค)
4. วิชาอัลกุรอาน
5. วิชาหลักการอ่านกุรอาน (ทัจวีค)
6. วิชาภาษาอาหรับ
7. วิชาจริยธรรม (อัคราค)

การดำเนินการสอนในระยะเริ่มแรก

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติหลักสูตรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2519 แล้ว สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้ช่วยดำเนินการจัดอบรมครูเพื่อทำการสอนศาสนาอิสลามตามความต้องการของอำเภอบางอำเภอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอำเภอในจังหวัดยะลา ผู้เข้ารับการอบรมเป็นข้าราชการครูที่นับถือศาสนาอิสลามและเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางศาสนาอิสลามอยู่บ้าง โดยการศึกษาด้วยตนเอง วัตถุประสงค์ของการอบรมก็เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอนและการทำแผนการสอน สามารถที่จะนำไปปฏิบัติในการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ปรากฏว่าในระยะเริ่มแรกนั้น ครูที่ผ่านการอบรมแล้วได้กลับไปทำการสอนศาสนาในโรงเรียนของตนอยู่ชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น ทอมักค่อย ๆ หยุดทำการสอนไปทีละคนสองคน จนในที่สุดเกือบไม่มีใครได้ทำการสอนเลย จากการศึกษาพบว่า ครูเหล่านั้นไม่มีกำลังใจที่จะทำการสอนเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียน อำเภอและจังหวัดเท่าที่ควรโดยอ้างสาเหตุ เพราะไม่มีงบประมาณจ้าง กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้ทำการสอนนอกเวลาเรียนปรกติบ้าง ครูสอนศาสนาอิสลามต้องทำการสอนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย ฯลฯ ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ทราบดี แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะการบริหารโรงเรียนนั้นอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 นั้น มีหน้าที่ช่วยเหลือทางค่านวิชาการศึกษาเท่านั้น

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

ในปี พ.ศ.2521 รัฐบาลและสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มีนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้อย่างจริงจังจึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่จะแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน ทั้งในค่านสังคมจิตวิทยา ค่านการเมืองภายใน ค่านการเมืองต่างประเทศ ค่านเศรษฐกิจและค่านการป้องกันประเทศ สำหรับค่านสังคมจิตวิทยาในส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้กำหนดนโยบายไว้ดังนี้

1. นโยบาย

- (1) เร่งรัดการดำเนินการให้คนไทยมุสลิมมีความสำนึกเป็นคนไทย

พูด และใช้ภาษาไทยอย่างแพร่หลายทั่วถึง และจัดมูลเหตุที่ทำให้คนมุสลิมไม่นิยมภาษาไทย โดยให้เข้าใจถึงผลประโยชน์และความก้าวหน้าของคนไทยมุสลิมจะได้รับ รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ท้องถิ่นที่ปรารถนาและแก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย

(2) ส่งเสริมคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนสายสามัญ สายอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้นรวมทั้งการให้สิทธิพิเศษในการเข้ารับการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นและสนับสนุนการศึกษาขั้นสูงแก่บุตรหลานของผู้นำท้องถิ่น ในกลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยโดยแพร่หลายและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้สร้างความเข้าใจ หักสั้นคดี และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติและเป็นการสอดคล้องกับการประกอบอาชีพด้วย

(3) ปรับปรุงและควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่พัฒนาจากปอเนาะ เพื่อให้นักเรียนนิยมการเรียนวิชาสามัญเพิ่มมากขึ้นกับให้นักเรียนพูดและใช้ภาษาไทยโดยแพร่หลายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

2. ข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติ

- (1) ให้เยาวชนมุสลิมมีการเรียนรู้ภาษาไทยตั้งแต่เด็กเล็กและให้มีโอกาสใช้ภาษาไทยเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ
- (2) ให้มีหลักสูตรและแบบเรียนภาษาไทยสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นโดยเฉพาะให้เหมาะสมกับสถานที่และความเป็นอยู่ของท้องถิ่น
- (3) ให้มีการสอนศาสนาอิสลามแก่บุตรหลานของชาวไทยมุสลิมในโรงเรียนประชาบาล มัธยม อาชีวะ วิทยาลัยครู และระดับมหาวิทยาลัย
- (4) ให้มีระเบียบพิเศษเพื่อสามารถบรรจุผู้ที่เป็นคนของท้องถิ่น
- (5) ให้สิทธิพิเศษและการสนับสนุนบุตรหลานผู้นำท้องถิ่นที่เป็นมุสลิมควรเป็นโครงการชั่วคราวเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ควรให้สิทธิพิเศษตลอดไป
- (6) โดยที่การศึกษาเป็นเรื่องเร่งด่วนและเป็นปัจจัยสำคัญในการ

แก้ปัญหาฉะนั้นการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ อาทิ สื่อมวลชนของรัฐ ใต้แก้ววิทยุ โทรทัศน์ และกิจกรรมอื่น ๆ จะต้องมุ่งให้ส่งเสริมงานด้านการศึกษาด้วย

(7) การแก้ปัญหาการผูก และการใช้ภาษาไทย ตลอดจนความสำคัญ ในความเป็นไทยนั้นควรจะได้ทุ่มเทกระทำอย่างจริงจัง โดยเลือกพื้นที่เป้าหมายที่ใด ที่หนึ่ง เช่น จังหวัดปัตตานีและกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน แล้วดำเนินการให้บังเกิด ผลสำเร็จและมีการประเมินผลอย่างจริงจังว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหา การผูก และการใช้ภาษาไทยและความสำคัญในความเป็นคนไทยนั้นได้บังเกิดผลสำเร็จตาม เป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนดไว้เพียงใด

การดำเนินการในระยะหลัง

1. สสำรวจบุคคลที่ให้ความสนใจในการสอนศาสนาอิสลาม

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของสภาความมั่นคง แห่งชาติในเรื่องนโยบาย ข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหา ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2521 แล้ว

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้พิจารณาเห็นว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอน ศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 (นราธิวาส, ปัตตานี, ยะลา และสตูล) ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรจากการศึกษาสาเหตุของจังหวัดต่าง ๆ ปรากฏว่า จังหวัดไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่ครูสอนศาสนาอิสลาม และไม่มียงบประมาณที่จะดำเนินการ

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้วิเคราะห์เหตุแล้วเห็นว่าในปี พ.ศ. 2521 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีครูที่นับถือศาสนาอิสลามเป็น จำนวนมาก น่าจะมีผู้ที่เคยเรียนศาสนาจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม จากวิทยาลัยครูยะลา และโดยการศึกษาด้วยตนเองพอที่จะช่วยสอนไปพลางก่อนได้ ทั้งนี้เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณเป็นจำนวนมาก จึง ได้จัดทำแบบสำรวจเกี่ยวกับเรื่องนี้ส่งไปให้จังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 2 ทำการ

สำรวจ ผลการสำรวจปรากฏว่าแต่ละจังหวัดมีครูผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลาม และมีความสมัครใจที่จะเป็นผู้ทำการสอนศาสนาเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะไม่มีครบทุก โรงเรียนก็ตามแต่ก็น่าที่จะหาทางจัดการอบรมเพื่อให้สามารถทำการสอนเป็นการทดลอง ไปพลางก่อนได้

2. แผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมครู

เมื่อสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรจากจังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรมครูสอนศาสนาอิสลาม ในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตการศึกษา 2 ส่งไปให้จังหวัดต่าง ๆ ภายในเขตพิจารณา ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2521 โดยยึดหลักดังต่อไปนี้

(1) การสอนวิชาศาสนาอิสลาม เฉพาะวิชาหลักการศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนประวัติ และวิชาจริยธรรมให้ทำการสอนเป็นภาษาไทย ตามความเหมาะสมกับ ความรู้ ความสามารถของนักเรียนและให้ครูประจำการเป็นผู้ทำการสอน ส่วนวิชา อัลกุรอาน หลักการอ่านกุรอาน และภาษาอาหรับนั้นให้สอนเป็นภาษาอาหรับ ซึ่งอาจ จะเชิญบุคคลภายนอกมาทำการสอนก็ได้

(2) การกำหนดหลักสูตรการอบรมครูและการจัดหาวิทยากรมาเป็นผู้ให้ การอบรมครูนั้น ทางสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่ง ได้กำหนดหลักสูตรการอบรมครูไว้เป็น 3 ประเภท คือ

ก. ครูสอนศาสนาเป็นภาษาไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

ผู้ที่มีความรู้ทางศาสนาด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือศึกษาจากวิทยาลัย ครูยะลา จะต้องเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร เป็นเวลา 10 วัน

ผู้ที่จบชั้นปีที่ 4 จากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามแล้วใช้เวลา อบรม 6 วัน

ข. ครูผู้สอนเฉพาะภาษาอาหรับจะอบรมตามหลักสูตร 3 วัน

ค. ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนที่เปิดสอนศาสนาอิสลามใช้เวลา อบรม 2 วัน

3. การอบรมครูสอนศาสนาอิสลามระดับชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรวิชา
ศาสนาอิสลาม 2519

เมื่อสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้เสนอแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการ
การอบรมครูไปให้จังหวัดต่าง ๆ ภายในเขตการศึกษา 2 พิจารณาแล้ว ปรากฏว่า
จังหวัดต่าง ๆ ได้พิจารณาคำเเนงการดังนี้

(1) จังหวัดนราธิวาสได้เสนอโครงการมาให้สำนักงานศึกษาธิการเขต 2
จัดการอบรมครูที่มีความรู้ทางศาสนาอิสลามจบชั้นอิตศำอียะห์ปีที่ 4 จากโรงเรียนราษฎร
สอนศาสนาอิสลาม 1 รุ่น จำนวน 33 คน ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้ดำเนินการ
จัดอบรมขึ้น ตั้งแต่วันที่ 14-19 มีนาคม 2522 ในการอบรมครูครั้งนี้ได้ให้ครูใหญ่
หรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนที่จะเปิดทำการสอนมาเข้ารับการอบรมใน 2 วันแรกด้วย
เมื่อได้อบรมครูเสร็จไปแล้ว จังหวัดนราธิวาสก็ได้ดำเนินการเปิดทำการสอนศาสนา
อิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2522 เป็นต้นมา

(2) จังหวัดยะลาได้เสนอโครงการอบรมครูไปยังสำนักงานศึกษาธิการ
เขต 2 เช่นเดียวกับจังหวัดนราธิวาส 1 รุ่น จำนวน 16 คน สำนักงานศึกษาธิการเขต 2
ได้ดำเนินการจัดอบรมระหว่างวันที่ 10-15 กันยายน 2522 แล้วจังหวัดยะลาได้เริ่มเปิด
ทำการสอนศาสนาอิสลาม ตั้งแต่ ภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2522 เป็นต้นมา

(3) จังหวัดสตูล ได้เสนอโครงการอบรมครูไปยังสำนักงานศึกษาธิการ
เขต 2 เช่นเดียวกัน แต่มีข้อแม้ว่าจะจัดอบรมได้ก็ต่อเมื่อจังหวัดได้รับงบประมาณจากกรม
การปกครองซึ่งก็ปรากฏว่าทางจังหวัดสตูลก็ไม่ได้อบรมครูและเปิดทำการสอนเช่นเดียวกับ
จังหวัดนราธิวาสและจังหวัดยะลา

(4) จังหวัดปัตตานี เป็นจังหวัดเดียวที่ไม่ได้เสนอโครงการอบรมครูสอน
ศาสนาอิสลามไปให้สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 เนื่องจากจังหวัดปัตตานีได้จัดทำหลักสูตร
การบรรยายธรรมทางศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นมาใหม่แล้ว เสนอขออนุมัติ
จากกระทรวงมหาดไทย เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ทางจังหวัดก็คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิทาง

ศาสนาอิสลามจากท้องถิ่น เช่น โตะครุ โตะอีมาม บิหลัน คอเค็บ อาซา จักการอบรม เสร็จแล้วก็ให้ไปทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 เป็นต้นมา

จากการที่สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้ไปติดตามผลการดำเนินการสอนศาสนาอิสลามของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ เฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดยะลานั้นปรากฏว่าครูซึ่งได้ผ่านการอบรมจากสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ไปแล้วเหล่านั้น ส่วนใหญ่ได้กลับไปดำเนินการสอนจริง ๆ และมีบางโรงเรียนทำการสอนได้ผลดีเป็นที่สนใจและได้รับการสนับสนุนจากปิตามารคาและผู้บริหารของนักเรียนเป็นอันมากต่างก็ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี

4. การพัฒนาหลักสูตรการสอนศาสนาอิสลาม

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แทนหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ทำให้การจัดชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาต้องเปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พ.ศ. 2503 นั้น ได้กำหนดให้มีชั้นประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3 ปี คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 แต่หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดให้มีชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาเพียง 6 ปี คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เท่านั้น ด้วยเหตุนี้สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 จึงพิจารณาเห็นว่า หลักสูตรวิชาศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2519 นั้น ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เสียแล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกัน ฉะนั้นในงบประมาณ 2523 สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามจากหลายฝ่าย อาทิ กรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะคุรุชาวมุสลิม ครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลาม อาจารย์สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยาลัยครูยะลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์ฝ่ายศาสนาอิสลามของสำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ร่วมประชุมปฏิบัติการร่างหลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามขึ้นใหม่ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างวันที่ 21-29 มิถุนายน 2523 หลักสูตรที่จัดทำขึ้นใหม่นี้

มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในสาระสำคัญ ดังนี้

(1) เปลี่ยนชื่อหลักสูตร จากหลักสูตรวิชาศาสนาอิสลามเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษา

(2) รายวิชาที่จะทำการสอน ลดลงกว่าเดิมจาก 7 วิชา คงเหลือเพียง 5 วิชา ที่จำเป็นและเหมาะสมกับเด็กระดับประถมศึกษาคือ หลักการศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนประวัติ จริยธรรม และกुरอาน ทศวิชาหลักการอ่านกुरอานและภาษาอาหรับออก

(3) ชั้นที่จะทำการสอน ระดับประถมศึกษาคงเหลือ 6 ปี คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาชั้นต้นทำการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1-3 ก่อน

(4) อัตราเวลาเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาให้ทำการสอนสัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 120 คาบ หรือ 2 ชั่วโมง ซึ่งจัดเข้าไว้ในหลักสูตรบังคับเรียนโดยกำหนดให้สอนในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแทนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธและจริยธรรม ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดเป็นวิชาเลือกในกลุ่มสังคมศึกษามี 5 หน่วยการเรียน

หลักสูตรอิสลามศึกษาที่จัดทำขึ้นใหม่นี้ ได้เอาแนวการเรียนการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐเปอรลิส ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียมาเป็นหลักในการพิจารณาประกอบด้วย เมื่อจัดทำฉบับร่างเสร็จแล้ว สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ก็ได้เสนอขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2523

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาอนุมัติประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พ.ศ.2523 ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2524 ตามคำสั่งที่ วก.624/2524 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พ.ศ.2523 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การสอดคล้องวิชาอิสลามศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2526 (รายละเอียดอีกภาคผนวก)

5. การคัดเลือก การบรรจุเข้าทำการสอนและค่าตอบแทนครูสอนศาสนาอิสลาม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้ดำเนินการสอบ
คัดเลือกครูสอนศาสนาอิสลาม จากบุคคลที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ซึ่งถือศาสนาอิสลาม มีคุณสมบัติครบถ้วนตามพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน
2. มีความรู้สามัญไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสามารถใช้ภาษาไทย
ได้ดี
3. มีความรู้ทางศาสนาอิสลามไม่ต่ำกว่าชั้นอับศ็าคอียะฮ์ ปีที่ 4 ตามหลักสูตร
เขตการศึกษา 2
4. เกณฑ์อายุ ชายต้องไม่ต่ำกว่า 21 ปี แต่ไม่เป็นสตรีหรือข้าราชการ
อนุโลมให้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ได้

5.2 การบรรจุเข้าทำการสอน

เมื่อได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแล้ว
ผู้ที่ได้รับการบรรจุเข้าทำการสอน จะต้องผ่านการอบรมจากสำนักงานศึกษาธิการ
เขต 2 ตามหลักสูตรการอบรมการสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 13 วัน ผู้ผ่านการ
อบรมจะได้รับวุฒิบัตรรับรองความรู้ด้วย

5.3 ค่าตอบแทนครูสอนศาสนาอิสลาม

ครูสอนศาสนาอิสลามที่เป็นบุคคลภายนอก จะได้รับค่าตอบแทนเป็น
รายชั่วโมงในอัตราชั่วโมงละ 30 บาท ดังปรากฏในสำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง
ที่ กค.0502/50472 ลงรับวันที่ 3 กันยายน 2524 (รายละเอียดดูภาคผนวก)

6. โครงการหลักในการดำเนินงาน

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
รับโอนงานการประถมศึกษาจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยแล้ว ได้พิจารณา
เห็นว่า การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นงาน
สำคัญที่จะต้องดำเนินงานให้โดยลติ เพื่อสนองนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ

จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการดำเนินงานขึ้นเรียกชื่อว่าโครงการจัดสอนศาสนาอิสลาม
ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้การจัดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาของ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับความดีความชอบของรัฐบาล
2. เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความสนใจในการศึกษา
และรักษาสถาบันการศึกษา อันจะเป็นเหตุจูงใจให้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
ของรัฐมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนทั้งวิชาศาสนาอิสลามและวิชาทางด้าน
สามัญศึกษาหรือวิชาชีพพร้อม ๆ กันไป อันจะเป็นทางให้ประชาชนเกิดความรู้ ความ
สามารถและเพิ่มทักษะในการใช้ภาษาไทย (รายละเอียดของโครงการอยู่ในภาคผนวก)

7. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

การดำเนินการสอนศาสนาอิสลามตามโครงการสอนศาสนาอิสลามใน
โรงเรียนประถมศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่ 3 หน่วยงานด้วยกัน คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2
3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน
ประถมศึกษา ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน จะมีก็เฉพาะการบริหารงานวิชาการในสาย
วิชาสามัญ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอื่นๆ เช่น

โกร ไทยกळा (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดแพร่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้าง
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนศึกษาภารกิจการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่เป็นจริง

และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคณาวิชาการของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอน จาก โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 412 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม มีผลการวิจัยสรุปได้คือ

1. โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทุกขนาด กำหนด นโยบายหรือเป้าหมายของโรงเรียนไว้ชัดเจน
2. ภารกิจและการปฏิบัติงานคณาวิชาการที่เป็นจริง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
3. ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โรงเรียน ทุกขนาดมีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนบุคลากร ไม่เหมาะสมกับงาน

แนม ชินพงศ์ (2521 : 113-120) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบการบริหารงานวิชาการ ศึกษาการบริหารงานวิชาการและ ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างและการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยปรากฏว่า โครงสร้างการบริหารงาน มีการแบ่งสายงานบริหารออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายปกครอง การปฏิบัติงานวิชาการ ปรากฏว่า งานคณาภิกรรรม นักเรียนและงานคณาภิการวัดผลและประเมินผลได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก งานคณาภิการนำหลักสูตรไปใช้ และการสอนปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก งานคณาภิการกระบวนการบริหารงานวิชาการ สื่อการเรียนและห้องสมุดปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนงานคณาภิการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับน้อย เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการ ปรากฏว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก หลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ สื่อการเรียนและห้องสมุด ปัญหาค่อนข้างน้อย ส่วนภิกรรรมนักเรียน การวัดผลและ ประเมินผลและการนิเทศการศึกษาปัญหาน้อยและได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรจะได้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในแต่ละเทศบาล

2. นำหลักการและวิธีการจากการประชุมสัมมนามาปรับปรุงงานวิชาการ
ของโรงเรียน

3. ผู้สอนหรือนักวิชาการของโรงเรียนควรได้รับการส่งเสริมค่านการศึกษาคู่

จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ (2520 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหาร
งานวิชาการของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและศึกษาปัญหาการบริหารงานทางวิชาการใน
โรงเรียน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ คำนวณกระบวนการบริหารงานวิชาการฝ่ายบริหาร
มีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ฝ่ายวิชาการมีความเห็น
เป็น 2 พวก พวกหนึ่งมีความเห็นว่ามีกรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่อีกพวกหนึ่งเห็นว่า
ปฏิบัติค่านน้อย ค่านหลักสูตรและการสอน ค่านอาคารสถานที่และสิ่งบริการการสอน
ค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และค่านการประเมินผล ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นสอดคล้อง
กันว่าได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนค่านการนิเทศการสอน ทั้งสองฝ่ายเห็นว่ามีการ
ปฏิบัติค่อนข้างน้อย

2. ปัญหาการบริหารงานทางวิชาการ โรงเรียนปฏิบัติงานค่านต่อไปนี้
เกณฑ์น้อย คือความช่วยเหลือของอาจารย์และหัวหน้าสายวิชาต่ออาจารย์ในโรงเรียน
เมื่อเกิดปัญหาทางวิชาการ การอ่านหลักสูตรของอาจารย์ การจัดอบรมและแนะนำหลักสูตร
การพาอาจารย์ไปดูการสอน การจัดทำหนังสือหรือวารสาร และการให้อาจารย์เข้ารับกร
อบรมในเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา

ชานาญ เงินทอง (2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนราษฎร์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้
ดังนี้

1. โรงเรียนปฏิบัติงานด้านการประเมินผลความต้องการของโรงเรียน และประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียนมากและมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และปฏิบัติงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด
 2. ความคิดเห็นของนักวิชาการที่มีต่อการบริหารงานวิชาการว่าโรงเรียนปฏิบัติงานทั้ง 8 งาน น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้บริหารโรงเรียน
 3. ปัญหาสำคัญ ๆ ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายของโรงเรียน ครูมีชั่วโมงการทำงานมากเกินไปและรับผิดชอบนักเรียนต่อห้องเกินไปมาก ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สนามและอาคารสถานที่ ปัญหาครูลาออกระหว่างปีการศึกษา ความขัดแย้งในการใช้อำนาจระหว่างผู้จัดการกับครูใหญ่ และครูส่วนใหญ่มีวุฒิค่า
- วัฒนา สุวรรณไทรย์ (2524 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการและเปรียบเทียบปัญหาตามสภาพความแตกต่างของขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
1. ครูใหญ่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการมากที่สุดในเรื่องงบประมาณสนับสนุนด้านวิชาการไม่เพียงพอ และทางราชการแจกหนังสือเรียนล่าช้า ส่วนเรื่องที่เป็นปัญหาน้อย ได้แก่ การจัดครูสอนประจำชั้นหรือสอนประจำวิชายังไม่เหมาะสม ส่วนเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง
 2. ครูใหญ่ประถมศึกษาต่างขนาดมีปัญหาแตกต่างกัน ด้านกระบวนการบริหารที่สนับสนุนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 3. อุปสรรคที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณของครู และนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน